

Mots en desús que encara vaig sentir

*Cap llengua, dialecte, modisme o gir local
és més o menys valuós que un altre*

John Edwards (sociolingüista)

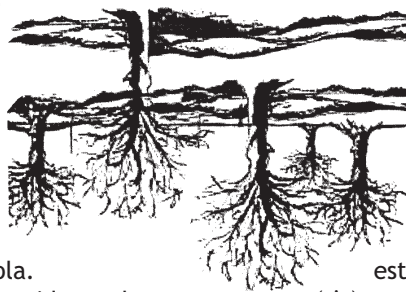
Xavier Mas Gibert

SUMANTA. Una de les amenaces preferides del meu pare era Et fotrè una sumanta que te'n recordaràs tota la vida. De les sumantes, o sigui, estomacs, pallisses, panaderes, júlits, mastegots, clatellots i altres "moixaines" per l'estil, me'n recordo perquè el meu pare tenia "la mà lleugera" com els pistolers del far-west amb el coolt. La paraula SUMANTA l'he trobat a la carta 131 del 25 de març de 1938 pàg. 368 de Cartes a Màrius Torres de Joan Sales. Però de la parauleta SUMANTA no me n'havia recordat mai més, segurament perquè la memòria és piadosa. D'altra banda, en aquell temps uns pares que no peguessin als seus fills no eren uns bons pares, perquè educar era reprimir amb la violència. La violència era essencial en gairebé tot, però sobretot a l'hora d'educar. Les escoles i els mestres es dividien en dos: els que pegaven i els que no pegaven, si bé, en els que no pegaven això era relatiu i mai no es podia afirmar d'una manera taxativa. A la postguerra uns dels retrocessos més ostensibles va ser el de la pedagogia. Es pot dir que a molts personatges de la "circumstància" la paraula "pedagogia" els feia el mateix efecte que a Goebels la paraula cultura, o sigui, que si algú la pronunciava a davant seu treien la pistola.

A Espanya, la violència sempre se l'ha considerat el valor suprem, però la guerra se'ns dubte l'havia exasperat encara més i per les més mínimes qüestions de la vida de cada dia i de cada moment, apareixia la violència: al carrer, a l'escola, però especialment a casa. A casa no era pas un lloc amic i per estar-hi, sinó un territori a evitar tot el possible. Pràcticament tots els pares pegaven i alguns pegaven tant que ara serien punibles per les lleis sobre la protecció a la infància i a la violència de gènere. Aleshores això anava a la inversa: *Quien te quiere te hará llorar* deia la meua àvia basca que era una fanàtica de l'orden y mando aplicat a la vida política, però també a la vida domèstica. No recordo que per educar creguessin i practiquessin en cap altre element que no fos l'ús sistemàtic de la violència. Parlo de violència física, la violència psíquica i emocional i d'altres subtils, també es practicaven molt més que no pas ara, però al costat de la física no eren res. Com més t'havien garrotejat més t'havien educat i aquest era el sistema i no n'hi havia d'altre. Òbviament, estaven equivocats, però ho feien creient que era a fi de bé. Ara passa el contrari, però a vegades em sembla que, com que el buit que ha deixat la violència no se l'ha

substituit amb res més positiu i pedagògic, resulta que, com que la violència si no l'apliques tu te l'apliquen els altres, ara són els fills els que moltes vegades tracten violentament als pares, als avis, als mestres i tothom que intenta limitar-los o coartar-los d'alguna manera. He de deduir doncs, que els pares pusil·lànimes de la generació dels meus fills, acabaran fent bons els mètodes expeditius dels nostres pares.

Un amic del meu temps, diu que del seu pare no li saben pas greu els correctius (que també era dels de *la mano dura*), sinó que ni sabia més que no l'hagués volgut educar de cap manera que és el que passa ara. Són maneres de veure. A mi em costa entendre que allò era educació, més aviat em sembla que tenia relació amb la jova i la doma dels animals domèstics. L'única cosa que tinc cla-

ra és que volien sotmetre'ns cegament a ells i així poder fer-nos treballar com més i més aviat millor. El programa pedagògic era aquest i no en recordo d'altre; a més concordava perfectament amb el que s'impartia a les escoles: violència i submissió absoluta. D'això en deien disciplina. I el pare es queixava que durant la guerra havia estat internat en un batalló disciplinari (sic)...

També recordo que se m'imputava un índex d'entremaliat molt superior a la mitjana i el meu pare, encara no pas el més pedagògic de tots, però Déu n'hi do, va educar-me a consciència, si entenem educar com a atonyinar-te per menys de deu cèntims. Una altra de les seves al·lusions pedagògiques era referint-se òbviament a mi i en la qual hi intervenia la parauleta SUMANTA: A aquest per tenir-lo a rotllo, se li ha de fotre una sumanta cada dos dies ...

Encara que sigui contradictori, resulta que, com a pare, el meu es considerava "més tou que el pa blanc" i a sobre, la mare sempre trobava que no era prou dur: o sigui, prou violent amb nosaltres. C... si no arriba a ser-ho! Quan de grans, si jo i els meus germans li fèiem algun retret sobre els seus procediments formatius, l'home se'ns disgustava de debò, ell estava totalment convençut que no ho havia fet pas per gust sinó per força, i segur que era veritat, però aleshores a qui era imputable aquella bestialitat gairebé generalitzada? Tot era imputable a aquest país de les mil meravelles. Però qui el formava i el constituïa el país?

XAVIER MAS GIBERT